

V této době se pracovalo v rakovnických továrnách pro válečné dodávky a mnoho zejména mladých lidí bylo úřadem práce nasazeno do těchto továren. Tehdy musel každý práce schopný pracovat pro německou armádu.

Když přišli 4. května na nádraží v Chrášťanech, zpozorovali, že za noci někdo zabarvil černou barvou všechny německé nápisy. V tom rozruchu se zdálo, jakoby cosi nového a neznámého bylo ve vzduchu. Nádraží bylo naplněno lidmi a všichni hovořili jaksi veseleji mezi sebou než dosud. Hlavně to způsobily ty začerněné německé nápisy. Zkrátka každý očekával, že se již brzy něco důležitého stane. Zpráva učinila veliký rozruch, rozšířila se rychle po obci a už také z mnohých domů vlály naše národní prapory.

To všechno Němcům, jak těm ve škole ubytovaným, tak těm vojákům táhnoucím se sklopenými hlavami přes obec po silnici, kuráže nepřidalo. Jeden hodně silný oddíl až po zuby vzorně vyzbrojených německých lupičů se utábořil v parku. Někteří občané, svedeni radostnou zprávou o pražském povstání, chtěli tyto vojáky holýma rukama odzbrojit. Velící důstojník tohoto oddílu ovšem něco podobného nechtěl dovolit, jeho vojáci plakali.

Bylo to asi v půl dvanácté téhož dne před polednem, když se náhle ozvalo volání o pomoc z pražské vysílací stanice. To rozrušilo lidi již tak dost v pohnutí se nalézající, že vybíhali do ulic a jeden druhému vyprávěl tuto důležitou událost. A zase hned se vraceli k přijímačům, odkud stále zaznívalo ono volání o pomoc Praze.

Zatím Němci a Němky s dětmi, které byly ubytovány ve škole, se počali pojednou ztrácet. Odcházeli a odjížděli, jak se jim dalo, dále do Sudet anebo alespoň do Kolečovic, kde mezi „svými“ se cítili bezpečněji.

A to již se blížil den osvobození. Ještě v ten poslední den německého panství rozrušili němečtí výrostci ve vojenských uniformách „Heimwehrů“ naši obec. Ti byli ubytováni v Kněževsi. Projížděli tryskem na voze od Kolečovic, držíce okázale pušky v rukou. Náhle z rychle jedoucího vozu počali střílet po lidech na ulici. Byli tehdy tři lidé poraněni. Také na obecní úřad vypálili řadu střel. To však byl již poslední jejich zlý čin.

Od 5. 5., kdy počalo povstání v Praze, až do 8. stále přšelo. Ale 9. 5. se najednou vyjasnilo a slunce krásně svítilo a hrálo jako v létě. A v tento krásný jarní den přijely náhle první sovětské tanky a obrněná auta plná rudoarmějců do Kněževse. Nadšení nevýslovné zmocnilo se občanů knězeveských. Všichni stáli podél náměstí a provolávali slávu Rudé armádě. Co nejvíce překvapilo a ohromilo, bylo to, že ač byl konec války, vojáci Rudé armády byli dobře ošaceni, silní, dobře živení a plní úsměvů. Ten průjezd Kněževsí trval celé tři dny. Jela těžká děla, těžké obrněné vozy, dobře živené koně a vozíky.

Nucené práce

Začerněné německé nápisy

Německý oddíl

Praha volá o pomoc

Útěk Němců

Němečtí výrostci

Příjezd Rudé armády

- Ruští vojáci** Ruští vojíni, celí zaprášení a zpocení, byloť ten den horko, nechtěli než vodu k pití a hned zase naskakovali do vozů a jeli rychle dále ku Praze.
- Proud vojska** Od této chvíle se již cesta netrhla. Stále a stále projížděly další kolony ruského vojska, vždy stále ještě našimi občany vřele vítány. Vojáci podávali lidem ruce a tiskli je, smáli se na nás a ve své dobrácké povaze podělovali je cigaretami a doutníky, kterých, jak se zdálo, měli dostatek.
- Úleva v lidu** Z našich lidí jakoby spadla velká tíha a starost. Každý se zase po dlouhé době smál a hleděl vesele na dlouhé řady různých aut, povozů, tanků a děl. A tak tedy přicházel mír do naší obce.
- Revoluční výbor** Ovšem také u nás nastal převrat. Na obecním úřadě zasedl první revoluční místní národní výbor, aby převzal nadále vedení obecních záležitostí. V tomto prvním MNV zasedali tito občané: Alois Tvrz, který byl zvolen prvním předsedou MNV. Další členové: Václav Ječný, František Ledvinka, Václav Sajdl, František Brabec, Josef Václavík, Antonín Spurný. Václav Reiser, Jaroslav Englický, Josef Hocký, Bedřich Blažek, Karel Bazika, Zdeněk Mráz, Alois Brůha, Jan Hlaváček a Em. Havránek.
- Hlídky** V těchto pohnutých dnech přicházeli hned dobrovolníci chápající se zbraní a hlídkovali a konali strážné služby v obci, na nádraží, u vagonů i kolem obce, a to ve dne i v noci. Hlídala se zejména silnice od Rakovníka, ježto byla doměnka, že tudy bude prchati pověstný K. H. Frank z Prahy na západ.
- Pořádek v obci** A nyní také se začal dělati pořádek v obci. Byla to vlastně místní revoluce, která se prováděla i ve všech městech a obcích v republice a která na mnohých místech si vyžádala velké prolítí krve. Nejprve byli voděni všichni ti, na nichž lpělo podezření, že kolaborovali s Němci, na četnickou stanici, kde byli podrobeni prvnímu výslechu.
- Podezřelí z kolaborace** Pak byly priváděny další osoby, o nichž se předpokládalo, že držely s Němci. V první řadě to byl katolický farář Josef Sychra (měl za kuchařku Němku), který pořádal v Kněževsi pro Němce německá kázání, ve kterých je utěšoval a dodával naději k lepší jejich budoucnosti.
- Znárodňování** Ve smyslu vládního košického programu byla znárodňována v Kněževsi půda po Němcích a kolaborantech. Půda ta i s chmelnicemi byla rozdělena zdejším drobným zemědělcům. Znárodňování u nás týkalo se jen půdy, jinde i domů, továren a klíčového průmyslu.
- Ruští vojáci** Zatím procházely další oddíly ruského vojska obcí. Některé zde jen přenocovaly, jiný oddíl zde tábořil i déle, až konečně se v obci

a okolí utábořil velký oddíl Rudé armády. Bydlelo zde mnoho důstojníků i vojáků a v rakovnickém lese byly zbudovány dřevěné baráky, v nichž bylo mužstvo ubytováno. Ruské vojsko u nás v Kněževsi bylo ubytováno 4 týdny.

Během roku vykonáno bylo několik sbírek šatstva, obuvi, peněz a knih pro pohraničí a pro Slovensko, protože nejvíce za války utrpělo.

Dne 28. října byl před měšťanskou školou znovu odhalen památník prezidenta T. G. Masaryka, který po celých 6 let byl zakopán na místě, kde před tím stával. Roku 1946 byla opatřena naším MNV opět bronzová deska s reliéfem prezidenta T. G. Masaryka.

Na popud MNV bylo od zdejších samozásobitelů sebráno 60 kg čerstvého másla ve prospěch nemocných přibylých z koncentračních táborů. Toto máslo bylo odesláno přímo do Prahy.

Tento rok byl ustanoven novým hrobníkem Arnošt Koubek.

Škola. 22. května bylo zahájeno opět ve školách pravidelné vyučování. 28. května byly zas poprvé oslaveny ve škole narozeniny prezidenta E. Beneše. 5. července uspořádána Husova oslava, které se zúčastnilo i žactvo.

Tohoto roku se narodilo v naší obci 34 dětí; 19 chlapců a 15 dívek. Zemřelo pak 32 lidí; 17 mužů a 15 žen.

Chmel. V tomto roce bylo načesáno a odvezeno 2640 celních centů a 14 kg chmele. Cena byla 3400 Kč jako základní cena a prémie až 600 Kčs za jeden cent.

A tak končil tento slavný a památný rok. Celou republikou, a tedy i naší obcí, proudiv nový, svobodný život. Lidé po létech utrpení znovu se cítili svobodnými občany a radostně se chápali své denní práce, aby zahojeny byly rány sverpými Němci národu našemu zasazené. Každý dobrý Čech si radostně oddechl: Tak přece jsme se dočkali.

Sbírký

Pomník T. G. M.

Máslo pro vězně z koncentračních táborů

Nový hrobník

Škola

Narození, úmrtí

Chmel

Konečně opět svobodní